

การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยม
ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

DEVELOPMENT OF CAUSAL FACTORS MODEL
FOR SAFETY SCHOOL ADMINISTRATION IN PLURALISTIC SOCIETY OF LARGE
SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

กฤษฎา ฮาดภักดี¹ อรพรรณ ตูจินดา² ดวงใจ ชนะสิทธิ์³ มิ่งขวัญ ภาคสุชัย⁴
Kritsada Hardpukdee¹ Oraphan Toujinda² Duangjai Chanasid³ Mingkhuwan Phaksunchai⁴
^{1,2,3}มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
^{1,2,3}Nakhon Pathom Rajabhat University
⁴มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
⁴King Mongkut's University of Technology Thonburi
e-mail : juickritsada7220@gmail.com

Received: March 20, 2024

Reviewed: May 12, 2024

Revised: May 27, 2024

Accepted: June 5, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ 2) พัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ 3) ยืนยันโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ระยะที่ 2 วิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 519 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เส้นทาง ระยะที่ 3 ยืนยันโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการยืนยัน คือ แบบตรวจสอบยืนยันโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุ สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ ประกอบด้วย การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การรณรงค์สร้างเจตคติและจิตสำนึกความปลอดภัย การจัดหลักสูตรสวัสดิศึกษา การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดการความปลอดภัย และมาตรการป้องกันและการแก้ไขปัญหา

2. โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามเกณฑ์ดังนี้ ค่า $\chi^2 = 17.06$, $p\text{-value} = 0.02$, $\chi^2/df = 2.44$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.96$, $CFI = 0.99$, $NFI = 0.99$, $IFI = 0.99$, $RMR = 0.00$ และ $RMSEA = 0.05$ โดยมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา การจัดบริการความปลอดภัย และการจัดระบบคุ้มครองเด็กมีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่

3. ผลการยืนยันโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พบว่า ปัจจัยโมเดลเชิงสาเหตุมีความเหมาะสม เป็นไปได้ ถูกต้องและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการบริหารสถานศึกษาให้ปลอดภัยว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการประเมินเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาของพื้นที่จุดเสี่ยง รวมถึงการกำหนดมาตรการและการลงมือปฏิบัติด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างจริงจัง

คำสำคัญ: สถานศึกษาปลอดภัย การบริหารสถานศึกษา สังคมพหุนิยม โมเดลสมการโครงสร้าง

Abstract

This research aimed to: 1) study the causal factors for safety school administration in pluralistic society of large schools; 2) develop a causal factor model for safety school administration in pluralistic society of large schools; and 3) confirm the causal factor model for safety school administration in pluralistic society of large schools. This research used mixed methods. The study was divided into 3 phases as follows: Phase 1 involved the documentary study and interview of 3 school administrators obtained from purposive selection based on the set criteria. The instruments used were a semi-structured interview form and a content analysis form. Phase 2 involved the analysis of the causal factor model for safety school administration in pluralistic society of large schools. The research sample consisted of administrators and teachers of large schools the Office of the Basic Education Commission, totaling 519 persons, obtained from multistage random sampling. The instrument used was a questionnaire constructed by the researcher. Statistics used for data analysis included mean, standard deviation, and path analysis. Phase 3 involved the verification of causal model by 5 experts obtained from purposive selection based on the set criteria. The instrument used was a causal model verification form. Statistics used included frequency, percentage, and content analysis.

The research results showed that:

1. The causal factors for the safety school administration in pluralistic society of large schools comprised arranging a safe atmosphere and environment, by 5 experts,

providing safety services, developing a student protection system, preparing a welfare education curriculum, defining prevention measures and problem-solving, and organizing campaigns to create attitudes and awareness of safety.

2. The causal factor model for the safety school administration in pluralistic society of large schools was consistent with the empirical data according to the following criteria: chi-square = 17.06, p-value = 0.02, chi-square/df = 2.44, GFI = 0.99, AGFI = 0.96, CFI = 0.99, NFI = 0.99, IFI = 0.99, RMR = 0.00 and RMSEA = 0.05 Specifically, the aspects of defining prevention measures and problem-solving, providing safety services, and developing a student protection system had direct influence on the safety school administration in pluralistic society of large schools. The aspect of arranging a safe atmosphere and environment had indirect influence on educational institution safety through organizing campaigns to create attitudes and awareness of safety and developing a student protection system. Moreover, the aspect of organizing campaigns to create attitudes and awareness of safety had indirect influence on educational institution safety through preparing a welfare education curriculum and providing safety services.

3. Regarding the verification of causal factor model for the safety school administration in pluralistic society of large schools, the model was appropriate, feasible, accurate, and usable at a high level. The experts have given their opinions on the safe school administration that administrators should give importance to assessment to prevent and solve problems in risk areas, as well as determination of measures and serious implementation of safety in educational institutions.

Keywords: safety school, school administration, pluralistic society, Structural Equation Modeling

บทนำ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างหลากหลาย ถึงแม้ว่าคนในสังคมจะมีอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมการศึกษาที่เป็นไปตามชาติพันธุ์ ศาสนาที่สืบทอดแต่จากสถานการณ์ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงสถานะทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมด้านธรรมชาติ ต่างกลายเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดปัญหาความรุนแรง การเอาเปรียบ การแข่งขันในทุก ๆ ด้าน แต่ในทางกลับกันด้านคุณธรรมและจริยธรรมกลับเสื่อมถอยลง มีการแพร่กระจายของสารเสพติดโดยเฉพาะให้กลุ่มของเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งมีการเสพติดต่าง ๆ อย่างขาดการยั้งคิด ขาดการไตร่ตรองโดยละเอียด หรือขาดภูมิคุ้มกันทางด้านการคิด

ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมกรเรียนแบบ พฤติกรรมเบี่ยงเบนออกไปในทางผิดบริบทกฎหมาย รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่ก่อให้เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ กลับทวีความรุนแรงขึ้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีผลกระทบต่อความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน อีกทั้งความแตกต่างทางด้านสังคมก็มีส่วนในการสร้างความแตกแยกให้แก่เด็กและเยาวชนอีกด้วย

ทั้งนี้ระบบการศึกษาในสังคมยุคใหม่ต่างได้รับผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม ภาครัฐจึงได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางการศึกษาของกลุ่มคนภายใต้สังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2565) ที่มุ่งเน้นในการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่คนไทย โดยการพัฒนาให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีทักษะ คิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม โดยกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขในสังคม” ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ รวมถึงความสำคัญในด้านความเท่าเทียมทางการศึกษาในยุทธศาสตร์ที่ 4 ว่าด้วยการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่มุ่งหวังให้การบริการทางการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มวัย ในระดับที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและสภาพพื้นที่ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการและด้านความเท่าเทียม ขณะที่การศึกษาถือได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน เรียนรู้ทักษะชีวิต หรือแม้แต่การเรียนรู้ภายในห้องเรียนก็ตาม ล้วนแล้วแต่เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเท่าทันกับสถานการณ์ของโลก ซึ่งถ้าหากเชื่อมโยงสถานการณ์โลกในปัจจุบันที่กำลังเผชิญอยู่ ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์การเกิดอุบัติของโรคระบาดใหม่ที่ยังไม่มีแนวทางรักษา การศึกษาจะช่วยให้เข้าใจถึงเหตุการณ์และเรียนรู้จากสถานการณ์โรคระบาดที่กำลังเป็นปัญหาตอนนี้ ทำให้หน่วยงานหลายแห่งเกิดผลกระทบเป็นอย่างมาก รวมถึงการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ การชุมนุมของกลุ่มประชาชน กลุ่มเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้มีกลุ่มของนักเรียนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอีกด้วย ซึ่งการให้แนวทางการศึกษาที่ดีจะเป็นส่วนหนึ่งในการให้ความรู้ความเข้าใจ เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่มาของปัญหา และแนวทางในการจัดการปัญหานั้น ๆ ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการหรือแม้แต่องานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่มุ่งเน้นในด้านการบริหารการศึกษาให้ได้คุณภาพ ตลอดจนความปลอดภัยของนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษา และในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศหลากหลายรูปแบบ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ขาดความเสถียรภาพ จำนวนคดีอาชญากรรมที่สูงขึ้นที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากปัญหาพฤติกรรมของเยาวชน ปัญหาแรงงานนอกระบบ การค้ามนุษย์ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงขึ้น

การสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็กนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียนในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน นักเรียนสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมได้อย่างไร รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่จะส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นหรือไม่ หรือรู้จักป้องกันตนเองในภาวะคับขันและจัดการชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นไร (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, น. 7) ทั้งนี้ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติที่มองเห็นถึงความสำคัญของการความปลอดภัยในโรงเรียนมีมติเห็นชอบในวันที่ 25 กันยายน ค.ศ.2015 ในวาระการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2030 วาระการประชุมซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนและกำหนดเป้าหมายรัฐสมาชิกและองค์การระหว่างประเทศเพื่อ “ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ” ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนปลอดภัย การจัดการภัยพิบัติในโรงเรียน การศึกษาเพื่อลดความเสี่ยง อีกทั้งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กล่าวว่า โรงเรียนถือเป็นบ้านหลังอีกหลังของนักเรียน ซึ่งนักเรียนใช้เวลาส่วนมากทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน อีกทั้งเด็กนักเรียนยังอยู่ในวัยซุกซน หากสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนไม่ปลอดภัย จะเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุที่ไม่คาดคิดได้เสมือนดังนั้นเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียนจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่เกี่ยวข้องในการที่จะช่วยกันป้องกันและดูแล (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2552, น. 3) และจากสถานการณ์ปัญหาการบาดเจ็บและเสียชีวิตของเด็กทั่วโลกที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้หลายประเทศให้ความสำคัญกับเรื่อง สวัสดิศึกษา (safety education) หรือความปลอดภัยในโรงเรียนมากขึ้น เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักประกันอุบัติเหตุในชีวิตและทรัพย์สินของทุกคนในโรงเรียนและชุมชนรอบข้าง (อมรวิทย์ นาคทรพร, 2553, น. 9) รวมถึงนักการศึกษายังได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนราชินี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุภายในโรงเรียนร้อยละ 75.5 โดยเฉลี่ยเกิดอุบัติเหตุเดือนละ 3 ครั้งต่อคนส่วนใหญ่เกิดจากการสะดุดล้มหรือถูกชนล้มในขณะที่เล่นภายในโรงเรียน และพบมากขึ้นในชั้นประถมศึกษาตอนต้น อายุ 6 ถึง 9 ปี ในช่วงพักกลางวันบริเวณใต้ต้นตึกโรงเรียน สนามกีฬา และบันไดทางขึ้นตึกเรียน ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาและความพิการของนักเรียน (สมจินตนา คำพินิจ และคณะ, 2550, น. 78) หากจะกล่าวถึงแรงผลักดันในการศึกษาการออกแบบเพื่อค้นหาและวิเคราะห์นโยบายการปฏิบัติและวิธีปฏิบัติด้านความปลอดภัยในโรงเรียนของโรงเรียนรัฐบาลในรัฐอินเดียนาและโรงเรียนเอกชนของรัฐอินเดียนา คือ การเพิ่มขึ้นของสื่อที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในโรงเรียนโดยเฉพาะสถานการณ์โศกนาฏกรรมที่โรงเรียนประถมศึกษา Sandy Hook ใน Newtown เมือง Connecticut ในเดือนธันวาคมปี 2012 Adam Lanza วัย 20 ปี ได้ฆ่าแม่ของเขาและนำปืนที่ซื้อมาติดตัวไปด้วยโดยขับรถไปยังโรงเรียนประถมศึกษา Sandy Hook เขาได้สังหารครูจำนวน 6 คนและเด็กนักเรียนอีก 20 คน โดย Adam Lanza ได้รับการวินิจฉัยว่าป่วยเป็นโรคทางจิตตั้งแต่เรียนในโรงเรียนประถม และใช้ชีวิตในห้องใต้ดินที่มีด คุกกี้ไอเกี่ยวกับการฆาตกรรมเล่นเกมและศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสังหารหมู่ โศกนาฏกรรมครั้งนี้เกิดขึ้นเป็นครั้งที่สอง ของการยิงภายในโรงเรียน และมีจำนวนผู้เสียชีวิตมากเป็นประวัติศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา (David, 2016, p. 45)

จากที่ปัญหาข้างต้นและการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเหตุความรุนแรงและการสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ที่ได้ชี้แนะสถานการณ์เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุกับเด็กในสถานศึกษา เกิดจากสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การขาดความระมัดระวังของนักเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงเวลาว่าง และเกิดจากภัยอื่น ๆ เช่น อัคคีภัย อุบัติภัยจากการใช้ไฟฟ้า อุบัติเหตุ จากการจราจรในโรงเรียน ดังนั้นการทำให้เด็กจดจำและมีพฤติกรรมที่ปลอดภัยจะช่วยลด

ความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในสถานศึกษาได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นเรื่องที่เหมาะสมในการศึกษาเพิ่มเติม จึงได้ดำเนินการศึกษาในเรื่อง การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยม เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยในยุคสังคมพหุนิยมทั้งในด้านของความปลอดภัยของอาคารสถานที่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความปลอดภัย ตลอดจนความปลอดภัยด้านบุคลากรในโรงเรียนหากเกิดการชุมนุมขึ้นจะมีแนวทางหรือรูปแบบในการจัดการอย่างไร หรือหากเกิดการ Bully การล่อลวงละเมิดหรือเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิด เช่น การทำร้ายร่างกาย การก่อเหตุต่างๆ โรงเรียนจำเป็นต้องมีมาตรการอย่างไรเป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อยืนยันโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3,114 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566 ข)

1.2 ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 519 คน เนื่องจากงานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ซึ่งมีข้อตกลงเบื้องต้นว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ควรมีจำนวนตัวอย่างเท่ากับ 10 เท่าของจำนวนข้อคำถามที่ใช้ โดยเสนอขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด หากมีจำนวนตัวแปรจำนวนมาก มีค่า communality ต่ำ และมีลักษณะเฉพาะของตัวแปรคุณลักษณะแฝงหลายตัว ขนาดตัวอย่างน้อยที่สุดคือ 500 คน (Stevens, 1996; Tabachnick & Fidell, 2007; Munro, 2001) และ Hair et al. (2010, p. 662 อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานันท์, 2553, น. 234) ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 519 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมา รายละเอียด ดังนี้

2.1 ตัวแปรปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

2.2 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยในโรงเรียนขนาดใหญ่ ประกอบด้วย

2.2.1 การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

2.2.2 การรณรงค์สร้างเจตคติและจิตสำนึกด้านความปลอดภัย

2.2.3 การจัดหลักสูตรสวัสดิศึกษา

2.2.4 ระบบคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

2.2.5 การจัดบริการความปลอดภัย

2.2.6 มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.3 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่

สมมุติฐานการวิจัย

โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารความปลอดภัยของสถานศึกษาภายใต้สังคมพหุนิยมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method) ซึ่งประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีขั้นตอน คือ

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ เอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย และโมเดลสมการโครงสร้างและการสร้างเครื่องมือ

2. สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยม โดยหลักเกณฑ์การพิจารณา 1) คุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา ระดับมหาบัณฑิตขึ้นไป 2) ประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป 3) วิทยฐานะด้านการบริหารสถานศึกษา ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป

3. สร้างระหังค์ประกอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยม
 4. จัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบแบบสอบถาม มาตรฐาน 5 ระดับ (rating scale)
 5. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาค่าความเที่ยง (validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน (ค่า IOC = 0.96)
 6. ปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการสอบถามผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดใหญ่กลุ่มทดลอง (try out) จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93
- ระยะที่ 2 วิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่
1. จัดทำแบบสอบถามที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 519 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน คือ 1) แบ่งประชากรของสถานศึกษาขนาดใหญ่เป็นรายภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ 2) สุ่มเลือกภูมิภาคด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ผลที่ได้คือ สถานศึกษาขนาดใหญ่ในเขตภาคกลาง 3) เลือกตัวอย่างสถานศึกษาขนาดใหญ่ในเขตภาคกลางด้วยวิธีการเลือกแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) ได้ตัวอย่างสถานศึกษาในเขตภาคกลางตอนบน ประกอบด้วยจังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระบุรี และ 4) เลือกตัวอย่างสถานศึกษาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) กระจายตามจังหวัด โดยเทียบขนาดตัวอย่างตามบัญญัติไตรยางค์
 2. เก็บข้อมูลนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของตัวอย่าง โดยขอหนังสือราชการจากงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้บริหารและครูตัวอย่างในโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยจัดส่งแบบสอบถามจำนวน 630 ฉบับ ได้ข้อมูลกลับคืน 519 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82 นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุโดยใช้สถิติพื้นฐาน ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้การวิเคราะห์เชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ในการหาปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยม
 3. ยกร่างโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (goodness of fit measures) เพื่อศึกษาภาพรวมว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้เกณฑ์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (goodness of fit measures)

ดัชนี	เกณฑ์ความสอดคล้อง
1. ค่า χ^2	p-value > 0.05
2. ค่า $\frac{\chi^2}{df}$	$\frac{\chi^2}{df} < 3.00$
3. ค่า GFI	GFI > 0.90
4. ค่า AGFI	AGFI > 0.90
5. ค่า NFI	NFI > 0.90
6. ค่า IFI	IFI > 0.90
7. ค่า CFI	CFI > 0.90
8. ค่า RMR	RMR < 0.05
9. ค่า RMSEA	RMSEA < 0.05

ระยะที่ 3 ยืนยันโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 4 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการใช้ประโยชน์ และยืนยันปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 1) ผู้บริหารการศึกษาที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาหรือการวิจัย 2) วิทยฐานะด้านการบริหารสถานศึกษา ชำนาญการพิเศษขึ้นไป และ 3) มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี โดยใช้สถิติพื้นฐาน ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาศึกษาปลอดภัย ทั้งจากศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าองค์ประกอบของการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาประกอบด้วย 6 ตัวแปรหลัก คือ

- 1) การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน
- 2) การรณรงค์สร้างเจตคติและจิตสำนึกด้านความปลอดภัย

- 3) การจัดหลักสูตรสวัสดิศึกษา
- 4) ระบบคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน
- 5) การจัดการความปลอดภัย
- 6) มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อยืนยันปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้โปรแกรม AMOS ในการสร้างโมเดลสมมติฐานเพื่อพิสูจน์การยอมรับหรือปฏิเสธโมเดล และทำงานควบคู่กับข้อมูลที่ได้นำมาใช้ในโปรแกรม SPSS

โดยที่ 1. ตัวแปรด้านการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน (Environ) พบตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ

- 1) ตัวแปรสังเกตได้ด้านอาคารสถานที่ (XX1) เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบ สถานที่ตั้ง สนามเด็กเล่น สนามกีฬา เครื่องออกกำลังกาย ภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบโรงเรียน

- 2) ตัวแปรสังเกตได้ด้านระบบสาธารณูปโภค (XX2) เช่น ไฟฟ้า น้ำ การจัดการของเสีย

2. ตัวแปรด้านการรณรงค์สร้างเจตคติและจิตสำนึกด้านความปลอดภัย (Activities) พบตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ

- 1) ตัวแปรสังเกตได้ด้านกิจกรรม (XX8) เช่น กิจกรรม 5ส. การบรรยายให้ความรู้ การประกวดคำขวัญ การแข่งขันตอบปัญหา

- 2) ตัวแปรสังเกตได้ด้านการประชาสัมพันธ์ (XX88) เช่น การติดประกาศ การณรงค์

3. ตัวแปรด้านการจัดหลักสูตรสวัสดิศึกษา (Cours) พบตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ

- 1) ตัวแปรสังเกตได้ด้านการฝึกทักษะและประสบการณ์ (XX4) เช่น การอบรมการป้องกันภัยและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ

- 2) ตัวแปรสังเกตได้ด้านการสร้างจิตสำนึก (XX44) เช่น การสร้างทัศนคติ การปลูกฝังจิตสำนึก

4. ตัวแปรด้านระบบคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน (System) พบตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ

- 1) ตัวแปรสังเกตได้ด้านระบบดูแลช่วยเหลือ (XX2) เช่น การให้ความช่วยเหลือดูแลนักเรียน การติดตามนักเรียน การจัดการด้านสุขภาพ การจัดการอารมณ์

- 2) ตัวแปรสังเกตได้ด้านมาตรการป้องกัน (XX3) เช่น มาตรการของสถานศึกษา การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ การจัดระเบียบความปลอดภัย การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านการเดินทาง

5. ตัวแปรด้านการจัดการบริการความปลอดภัย (Services) พบตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ

- 1) ตัวแปรสังเกตได้ด้านนโยบาย (XX5) เช่น การกำหนดนโยบายความปลอดภัย การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การจัดทำคู่มือ การฝึกอบรม กิจกรรมเสริมหลักสูตร

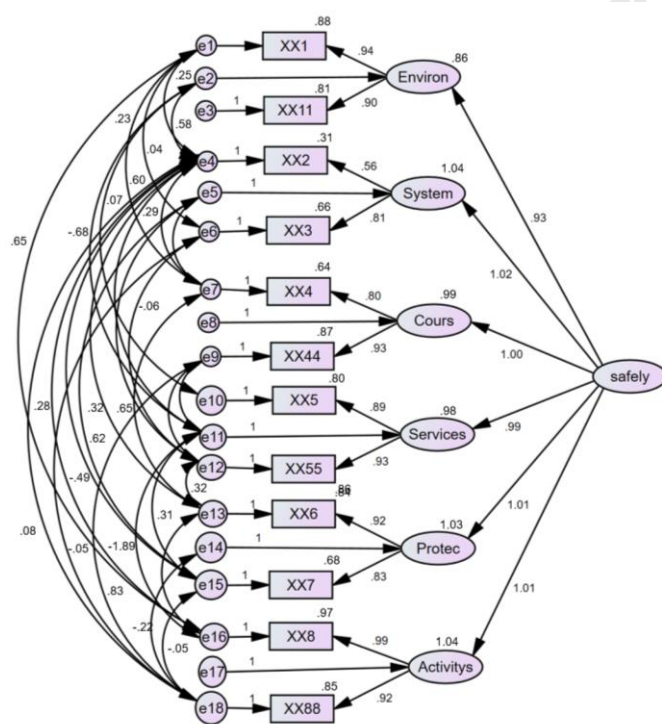
- 2) ตัวแปรสังเกตได้ด้านการลดความเสี่ยง (XX55) เช่น การประเมินความเสี่ยงของเครื่องมือ อุปกรณ์ การประเมินความเสี่ยงของอาคารสถานที่ จัดบริการห้องน้ำ ห้องพยาบาล

6. ตัวแปรด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา (Protec) พบตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร คือ

1) ตัวแปรสังเกตได้ด้านการกำหนดมาตรการป้องกัน เช่น แผนป้องกันภัยจากเหตุความรุนแรง แผนป้องกันภัยจากอุบัติเหตุ แผนป้องกันภัยจากปัญหาสังคม แผนป้องกันภัยจากสัตว์ แผนป้องกันภัยภาวะฉุกเฉิน

2) ตัวแปรสังเกตได้ด้านการแก้ไขปัญหา เช่น การสร้างเครือข่ายความปลอดภัย การประสานงานเครือข่าย

จากองค์ประกอบหลักของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยม ทั้ง 6 ตัวแปรหลัก และ 12 กลุ่มตัวแปรสังเกตได้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อยืนยันปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยแสดงให้เห็นดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของตัวแปรและตัวแปรสังเกตได้ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของตัวแปรและตัวแปรสังเกตได้และดัชนีความกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของตัวแปรและตัวแปรสังเกตได้ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังเกตได้จาก $\chi^2 = 133.46$, $p\text{-value} = .3390$, $\chi^2/df (133.46/71) = 1.88$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.98$, $CFI = 0.99$, $NFI = 0.99$, $IFI = 0.99$, $RMR = 0.00$ และ $RMSEA = 0.04$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรสังเกตได้มีความสอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 519 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ

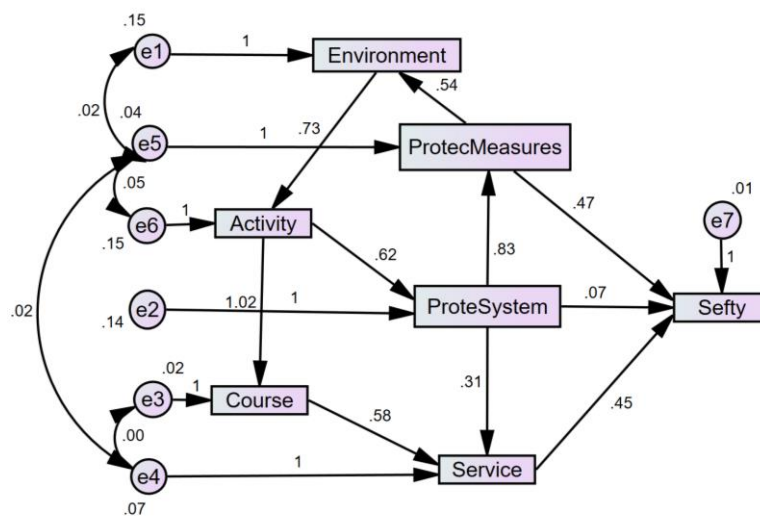
57.80 โดยส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 30 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.90 รองลงมาคือผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี (ร้อยละ 24.90) อายุระหว่าง 40 – 50 ปี (ร้อยละ 22.00) และอายุมากกว่า 50 ปี (ร้อยละ 8.30) ตามลำดับ ทั้งนี้ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นครู ผู้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 90 และเป็นผู้บริหาร (ร้อยละ 10) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยทั้ง 6 องค์ประกอบ แสดงให้เห็นได้ด้วยตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และลำดับของปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (n=519)

ข้อ	ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	4.28	0.614	มาก	5
2	ด้านการรณรงค์สร้างเจตคติและจิตสำนึกด้านความปลอดภัย	4.31	0.689	มาก	4
3	ด้านการจัดหลักสูตรสวัสดิศึกษา	4.27	0.720	มาก	6
4	ด้านการจัดระบบคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน	4.33	0.633	มาก	3
5	ด้านการจัดบริการความปลอดภัย	4.33	0.641	มาก	2
6	ด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.33	0.642	มาก	1
รวม		4.30	0.610	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และลำดับของปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโดยภาพรวมของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.610) โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับมาตรการป้องกันและการแก้ไขปัญหาความปลอดภัยเป็นลำดับที่ 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.642) รองลงมา คือ ด้านการจัดบริการความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.641) และด้านการจัดหลักสูตรสวัสดิศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.720) เป็นลำดับสุดท้าย

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาภายใต้สังคมพหุนิยม ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัด
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพที่ 2 โมเดลการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ กำหนดเป็นเส้นทางอิทธิพลตามสมมติฐานการวิจัยทางสถิติ พบว่า ค่า $\chi^2 = 17.06$, $p\text{-value} = 0.02$, $\chi^2/df = 2.44$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.96$, $CFI = 0.99$, $NFI = 0.99$, $IFI = 0.99$, $RMR = 0.00$ และ $RMSEA = 0.05$ ดังนั้นโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ กำหนดเป็นเส้นทางอิทธิพลตามสมมติฐานการวิจัยทางสถิติ โดยพบว่าการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดระบบคุ้มครองเด็ก การจัดบริการความปลอดภัย มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา และการณรงค์สร้างเจตคติและจิตสำนึก มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยในโรงเรียนขนาดใหญ่ และเมื่อพิจารณาแบบการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยในโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา เท่ากับ 0.47 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($\alpha=0.05$) ด้านการจัดบริการด้านความปลอดภัย กับ 0.45 ($\alpha=0.05$) และด้านการจัดระบบคุ้มครองเด็กเท่ากับ 0.072 ($\alpha=0.05$) ในขณะที่ดัชนีความกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถแสดงให้เห็นด้วยตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ดัชนีความกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนมัธยมศึกษาใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดัชนี	เกณฑ์ความสอดคล้อง	ค่าดัชนี	ความหมาย
1. ค่า χ^2	p-value > 0.05	$\chi^2 = 17.06$ P = 0.02	ไม่สอดคล้อง
2. ค่า $\frac{\chi^2}{df}$	< 3.00	2.44	สอดคล้อง
3. ค่า GFI	> 0.90	0.99	สอดคล้อง
4. ค่า AGFI	> 0.90	0.96	สอดคล้อง
5. ค่า NFI	> 0.90	0.99	สอดคล้อง
6. ค่า IFI	> 0.90	0.99	สอดคล้อง
7. ค่า CFI	> 0.90	0.99	สอดคล้อง
8. ค่า RMR	< 0.05	0.00	สอดคล้อง
9. ค่า RMSEA	< 0.05	0.05	สอดคล้อง

จากตารางที่ 3 ดัชนีความกลมกลืนของโมเดลปัจจัยการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนมัธยมศึกษาใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าไค-สแควร์ (chi – square statistics: χ^2) ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติมีค่าเท่ากับ 17.06 ค่า p-value เท่ากับ 0.02 พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ $\chi^2/df = 2.44$ สอดคล้องกับเกณฑ์การยอมรับที่กำหนดไว้ และเมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุการบริหารสถานศึกษาภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (root mean squared residual: RMR) มีค่าเท่ากับ 0.00 ค่ารากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (root mean squared error of approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.05 ค่า NFI (normed fit index) มีค่าเท่ากับ 0.99 และค่า IFI (incremental fit index) มีค่าเท่ากับ 0.99 ซึ่งจากรายละเอียดข้างต้นสามารถแสดงให้เห็นว่าโมเดลปัจจัย

เชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ผลการตรวจสอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของทั้ง 6 องค์ประกอบในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม 4.67 ร้อยละ 93.40 ค่าเฉลี่ยของความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ที่ 4.67 ร้อยละ 93.40 ค่าเฉลี่ยของความถูกต้องที่ 4.67 ร้อยละ 93.40 และค่าเฉลี่ยของการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ที่ 4.67 ร้อยละ 93.40 ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ลงความเห็นว่ามีแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ คิดเป็นร้อยละ 100

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาองค์ประกอบและการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยประกอบด้วย 6 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน 2) การรณรงค์สร้างเจตคติและจิตสำนึกด้านความปลอดภัย 3) การจัดหลักสูตรสวัสดิศึกษา 4) การจัดระบบคุ้มครองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) การจัดการบริการความปลอดภัย และ 6) มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา จากปัจจัยที่ศึกษาได้มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริพร อนุสสา (2556, น. 159) ในการศึกษาภาพตัวแทนของระบบการศึกษาของญี่ปุ่นที่สะท้อนผ่านสื่อโทรทัศน์ของไทยศึกษาจากรายการ “ดูให้รู้” ตอนที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความปลอดภัยของนักเรียนประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ 1) การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านร่างกายและจิตใจ 2) การจัดการบริการความปลอดภัยในโรงเรียน 3) การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และ 4) การจัดการสอนสวัสดิศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับ กนกอร อนุสสานนท์ (2563, น. 7) ได้ศึกษาการบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร จำนวน 361 คน พบว่า การบริหารความปลอดภัยของสถานศึกษาประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย 3) ด้านการให้บริการความปลอดภัย 4) ด้านการจัดสวัสดิศึกษา 5) ด้านสุขภาพอนามัย รวมถึงกฤษฎา ศรีสุชาติ (2559, น. 97) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษาเครือข่ายโรงเรียนปลอดภัย จำนวน 280 คน ซึ่งพบว่า การสร้างความปลอดภัยในโรงเรียนที่จะครอบคลุมการลดอุบัติเหตุและความรุนแรง ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ด้านระบบคุ้มครองเด็ก ด้านการเดินทางไปกลับโรงเรียน ด้านความปลอดภัยจากกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านหลักสูตรความปลอดภัย และด้านแผนฉุกเฉินในโรงเรียน และยังสอดคล้องกับนักการศึกษาต่างประเทศ Turki et al. (2014, p. 57) ที่

ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อความปลอดภัยของโรงเรียน กรณีศึกษาของประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยพบว่า มิติที่สำคัญเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียนมี 5 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการความปลอดภัยและภาวะผู้นำการเรียนรู้ 2) การฝึกด้านความปลอดภัย 3) นโยบายความปลอดภัย กระบวนการและขั้นตอนความปลอดภัย 4) วัฒนธรรมความปลอดภัยของคนในองค์กร 5) การดำเนินการด้านความปลอดภัย

2. ด้านการพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา 2) การจัดบริการด้านความปลอดภัย 3) การจัดระบบคุ้มครองเด็ก 4) การรณรงค์สร้างจิตสำนึก 5) การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้มีความปลอดภัย 6) การจัดหลักสูตรสวัสดิศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับบอดิสระ ดิปานธรรม (2561, น. 271) ได้ศึกษาด้านการพัฒนาแบบรูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและครูจำนวน 375 คนจากโรงเรียนในสังกัด สพฐ. ในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา โดยอดิสรได้เสนอรูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาที่เป็นการวางมาตรการด้านความปลอดภัยอาทิ มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา การป้องกันเหตุจากอาคารเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การจัดการจราจร การกำหนดความปลอดภัยในสถานศึกษา มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ อัคคีภัย อุทกภัย ในสถานศึกษา รวมถึงมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมและสุขภาพอนามัย อีกทั้ง Jaworowski (2003, p. 352) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรด้านสุขภาพกับความสำเร็จความปลอดภัยในโรงเรียน (The relationship of organizational health and school safety to student achievement) ซึ่งพบว่า การจัดการความปลอดภัยที่ดีในโรงเรียนทั้งการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยของนักเรียนมีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์กันและมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อีกทั้งโรงเรียนที่มีระบบการบริหารความปลอดภัยที่ดีทั้งด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อเด็กและการจัดบริการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนจะช่วยทำให้นักเรียนมีความสุขการเรียนรู้ ซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเช่นกัน รวมถึง Pollack & Sunderman (2000, p. 13) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างโรงเรียนที่ปลอดภัย: แนวทางที่ครอบคลุม (Creating safe schools: A comprehensive approach) พบว่าการเพิ่มระดับความปลอดภัยของโรงเรียนควรเริ่มจากการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจกับนักเรียน ถึงปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมที่จะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยภายในโรงเรียน และเพื่อให้โรงเรียนเป็นที่ปลอดภัยควรประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไข 2) การพัฒนาวางแผนการรับมือกับเหตุฉุกเฉิน 3) การพัฒนานโยบายของโรงเรียน 4) การทำความเข้าใจกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 5) การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมเชิงบวกของโรงเรียน 6) การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 7) การเลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ 8) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและองค์กรภายนอก 9) การให้บริการด้านสุขภาพจิตและสังคม และ 10) การขยายผลสู่ครอบครัวและชุมชน และ Turki et al. (2014, p. 57) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อความปลอดภัยของโรงเรียน

กรณีศึกษาของประเทศซาอุดีอาระเบีย การบริหารความปลอดภัยในโรงเรียนมี 5 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการความปลอดภัยและภาวะผู้นำการเรียนรู้ 2) การฝึกด้านความปลอดภัย 3) นโยบายความปลอดภัย กระบวนการและขั้นตอนความปลอดภัย 4) วัฒนธรรมความปลอดภัยของคนในองค์กร 5) การดำเนินการด้านความปลอดภัย

3. ยืนยันโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจากโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยภายใต้สังคมพหุนิยมในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ทุกองค์ประกอบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนกิจกรรมการส่งเสริมความปลอดภัยภายในสถานศึกษาแก่นักเรียน ครูและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนให้มีความปลอดภัย อาทิ การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ จัดให้มีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยฉุกเฉินอุปกรณ์ป้องกันอัคคีภัย และติดตั้งอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นไว้ตามกลุ่มสาระหรือห้องพักครู อีกทั้งการดูแลความเรียบร้อยทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า หรือระบบการจัดการของเสีย ตลอดจนการส่งเสริมกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ด้านการป้องกันภัย ควรจัดเป็นประจำในทุกปีการศึกษา

2.2 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบในการดำเนินการความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความเสี่ยงทั้งภายในและโดยรอบบริเวณโรงเรียน ร่วมกันกำหนดมาตรการและแนวทางป้องกันและแก้ไข ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้านความปลอดภัย และให้การช่วยเหลือนักเรียนเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ซึ่งสามารถจัดทำเป็นคู่มือความปลอดภัยของโรงเรียน

2.3 ครูผู้สอน ควรให้ความสำคัญกับระบบคุ้มครองเด็ก ทั้งในด้านของติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากความไม่ปลอดภัย หรือนักเรียนที่มีความเสี่ยง ให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกัน ในตนเอง สามารถเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ด้านการป้องกันตนเองเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ตลอดจนครูผู้สอนต้องส่งเสริมการจัดประสบการณ์ ด้วยการบูรณาการความรู้สู่บทเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกควรมีการพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาตลอดภัยตามบริบทของพื้นที่ที่ต้องการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความปลอดภัยในระดับที่ดียิ่งขึ้น
2. ผู้วิจัยพบว่าภายในองค์กรประกอบยังมีส่วนที่น่าสนใจศึกษา เช่น การศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา
3. นอกจากการศึกษาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำ และวิสัยทัศน์ของผู้นำในการบริหารสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยเป็นอีกด้านที่ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2552). หนังสือการตุนชุด “เรียนรู้สาธารณภัย” ตอน ความปลอดภัยในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร. ฝ่ายผลิตสื่อโสตทัศนูปกรณ์และสิ่งพิมพ์ กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย.
- กนกอร อุ่นสถานนท์. (2563). การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กฤษฎา ศรีสุชาติ. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริพร อนุสภา. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความปลอดภัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนในครอบครัวชาวเลเซียน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมจินตนา คำพินิจ, จริยาวัตร คมพยัคฆ์, วนิตา ดุรงค์ฤทธิชัย. (2550). การพัฒนารูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนราชินี. วารสาร มจร. วิชาการ, 11(21), 1-15
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). แนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556). กรุงเทพฯ: สำนักอำนวยการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). จำนวนโรงเรียน นักเรียน ครู/ลูกจ้าง และห้องเรียน จำแนกตามขนาดจำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2566. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุวิมล ตีรภานันท์. (2553). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อดิสร ดีปานธรรม. (2561). **การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- อมรวิทย์ นาคทรพรพ. (2553). **รู้รักษาตน เป็นคนปลอดภัย: แนวคิดและแนวทางการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ เรื่องการดูแลความปลอดภัยให้ตนเองและผู้อื่น**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- David, P. (2016). **Policies, practices, and procedures: A study of Indiana school safety**. Doctoral dissertation. Ball State University, Muncie, IN.
- Hair, J. F. et al. (2010). **Multivariate data analysis** (7th ed.). New York: Pearson.
- Jaworowski, H. L. (2003). **The relationship of organizational health and school safety to student achievement**. Doctoral dissertation. The College of William and Mary Williamsburg, Virginia.
- Munro, B. H. (2001). **Statistical methods for health care research** (4th ed.). Philadelphia: Lippincott & Wilkins.
- Pollack, I. & Sunderman, C. (2000). **Management school** (2nd ed.). New York: John Wiley and Sons.
- Stevens, J. P. (1996). **Applied multivariate statistics for the social sciences** (3rd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2007). **Using multivariate statistics** (5th ed.). Boston: Pearson Education.
- Turki, A., Stewart, R. A., Panuwatwanich, K., & Mohamed, S. (2014, July). Determining the causal relationship among balanced scorecard perspectives on school safety performance: Case of Saudi Arabia. **Accident Analysis & Prevention**, 68(2), 57-74. <https://doi.org/10.1016/j.aap.2014.02.002>